

Mediji i zdravlje

Mario Harapin

Novinari su krivi za sve što se događa u zdravstvu! To bi mogao biti zaključak ako se slušaju komentari većine liječnika koji sjede u vodećim zdravstvenim udrugama i institucijama.

Naime, «novinari su ti koji napadaju liječnike», «novinari pišu samo ružne stvari», «novinari namjerno iznose neprovjerene činjenice» samo su neke od rečenica koje smo najčešće mogli čuti od zdravstvenih struktura bilo koje vlasti, i one bivše i ove sadašnje. Sjećam se bivše ministricice Ane Stavljenić Rukavina koja je priznala da joj je laknulo kada je otišla s te dužnosti jer više neće biti izložena mikrofonima, kamerama i mnogim neugodnim pitanjima. Sjećam se štrajka liječnika kada je jedan od članova štrajkaškoga odbora rekao da mu nije žao novinara koji su satima čekali na neku suvislu izjavu, nego njegovog psa kojeg je ostavio doma pa jedan ne može ići na malu nuždu. I početkom godine aktualni ministar Andrija Hebrang iz sveg je oružja udario po novinarima, pa je tako i na odlasku optužio novinare da se zbog njih morao otići liječiti u inozemstvo. Iz svega bi se dalo zaključiti da su novinari glavni generatori svega lošeg što se događa u sustavu zdravstva. To mi je daje za pravo zaključiti kako malo liječnika zna koji je pravi posao novinara, jer novinari nisu ti koji stvaraju afere, nego ih prate. Možda će biti jasnije ako istaknem da do informacija novinari dolaze upravo iz liječničkih krugova koji su duboko podijeljeni; naime iako pokazuju vrlo visoku međusobnu solidarnost, pojedini liječnici neće se libiti ni trenutka ocrniti kolege koji im predstavljaju opasnost u njihovom znanstvenom napretku, ili su jednostavno politički neistomišljenici.

Prije nekoliko godina, na jednom sastanku u Opatiji koji je organiziralo Hrvatsko novinarsko društvo i Hrvatska liječnička komora kako bi se pokušali usuglasiti različita stajališta, novinari koji prate zdravstvo i medicinu odlučili su udružiti se i osnovali su vlastiti Zbor novinara. Možda je najzanimljivija činjenica da se taj sastanak održao upravo u vrijeme kada se dogodila kriza s Baxterom i kada se sasvim jasnim pokazalo da sustav zdravstva ne može bez novinara jer objavljivanjem informacija zaustavljene su mnoge smrti, a da je postojao sustav pravovremenog obavješćivanja, vjerojatno bi bilo i manje mrtvih. Novinari su po opisu svojeg radnog mjesta dužni obavještavati javnost o svemu, pa isto tako i o lošim stvarima koje se događaju. Ima li javnost pravo doznati da neki liječnik ima mali postotak uspješnosti pojedinih zahvata ili da je neka nova metoda uspješnija od drugih? Naravno da ima! Upravo je to zadaća novinara omogućiti pacijentu pravu i provjerenu informaciju, ostalom kao što i građani imaju pravo odabrati žele li se liječiti kod određenog liječnika na određeni način.

Jedna od važnih činjenica jest i da su liječnici, u prvom redu vodeći ljudi sustava i zdravstvenih institucija, dužni dati informaciju, naravno poštujući privatnost pacijenata. I baš zato je unatrag 4 godine u sklopu Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja organiziran i tečaj «Mediji i zdravlje» na kojemu je istaknuta važnost uloge glasnogovornika u sustavu zdravstva, posebice u kriznom komuniciranju, a za liječnike su organizirani i mnogobrojne radionice kako bi se naučili koristiti pomagala u komuniciranju s novinarima. Naime, krizne situacije i nesnalaženje u njima potaknule su sudionike Motovunske ljetne škole da pokušaju izraditi smjernice za komunikaciju u kriznim trenucima, koje bi obvezale sve strane da provedu procjenu potreba komunikacije u kriznim situacijama, da razrade plan postupaka, da definiraju aktivnosti potrebne za provedbu plana i resurse potrebne za njegovu provedbu te pripreme tim za provedbu plana.

Uz tradicionalni cilj tečaja da se komunikacijske stručnjake približi sustavu zdravstva i poboljša njihova suradnja sa zdravstvenim profesionalcima kako bi se unaprijedila kvaliteta i vjerodostojnost informiranja javnosti o zdravlju, bolesti i sustavu zdravstva te farmaceutskog sektora, prošle je godine tečaj trebao dati i odgovore na pitanja koliko su informacije koje se objavljuju u zdravstvu vjerodostojne, postoje li i tko su vjerodostojni izvori, provjeravaju li novinari informacije na pravi način. Po prvi put su u Motovunu na tečaju značajnije sudjelovali i pravници kako bi se utvrdila ekstenzivnost zakonskih mogućnosti novinara u prikupljanju i objavljivanju informacija, te mogućnost i obveza zdravstvenih radnika u njihovom davanju. Pravnički tim Hrvatske liječničke komore istaknuo je ulogu medija koji pomažu pri ostvarivanju prava javnosti da bude upoznata s činjenicama, oblikuju vijesti, sudjeluju u formiranju stavova, te da bi trebali biti u službi javnosti koja ima "pravo znati", no uz obvezatno iznošenje istinite, uravnotežene i provjerene informacije. Dok novinar ima dužnost upozoravati, mora i povući granicu ulaska u domenu stručnog rada i odlučiti o pravom trenutku za objavljivanje podataka. Istodobno liječnik obavlja složen, odgovoran i stresan posao koji može rezultirati pogreškom, te očekuje da mediji služe promicanju dostignuća u medicini, zdravstvenom odgoju i preventivi

te objektivnom izvještavanju o «slučajevima» ili «greškama».

Ove godine u Motovunu ćemo govoriti upravo o greškama i liječnika i novinara. Uz spoznaju da još postoji elementarno nepoznavanje pravila rad obiju struka, i nastavljajući prošlogodišnji rad, ove godine ponovno očekujemo živu i argumentiranu raspravu u kojoj će biti postignut konsenzus. Jer niti su novinari neprijatelji, niti su liječnici nepogrešivi. Zajedno možemo biti partneri!